

Posudek oponenta na bakalářskou práci Martina Pohla: „Analýza českých překladů Caesarových Zápisků“

Autor se ve své bakalářské práci zabývá srovnáním novodobých českých překladů Caesarova díla *Commentarii de bello Gallico*, jmenovitě Burešova překladu z roku 1940 a jeho upravených verzí z let 1964 a 1972, a Kalivodova překladu z roku 1985. Za cíl si klade zachytit „rysy, které překlad charakterizují a odlišují od ostatních“ (str. 7) a na základě detailního rozboru odpovědět na otázku, zda je potřebný nový překlad Zápisků či nikoli. Tento cíl Martin Pohl v práci naplnil.

Stěžejní kapitoly 4 – 7 se detailně zabývají jednotlivými výše zmíněnými překlady, ve stručné kapitole 8 je plným právem kritizováno zjevně nepovedené 2. tištěné vydání Kalivody 1985 z roku 2009 a ve velmi krátké kapitole 9 (jeden odstavec) pak také jeho elektronická varianta z roku 2012. Je třeba zvláště ocenit důkladnost a pečlivost, s níž autor k rozboru jednotlivých překladů přistoupil. Všimá si všech nedostatků: od faktických nesrovnalostí po stylistické neobratnosti; nekonzistentního užívání latinských jmen v textu vs. v rejstřících a na ilustracích; vstřícnosti, resp. nepraktičnosti poznámek, odkazů a vysvětlivek pro čtenáře; členění textu do odstavců atd. Různé typy nesrovnalostí inteligentně seskupuje a komentuje. Pozitivně hodnotím skutečnost, že na nedostatky pouze neupozorňuje, ale dává konkrétní návrhy k vylepšení, které jsou často velmi vydařené. U každého díla autor navíc postihuje jeho hlavní rysy, včetně pozitivních. Jako elegantní a stylově nejvěrnější Caesarovi hodnotí překlad Kalivodův, na Burešově překladu (zejm. jeho upraveného překladu z roku 1964) oceňuje obsahovou věrnost.

Velmi přínosné, i přes jistou stručnost, je také srovnání strategií jednotlivých překladatelů při převodu vojenských termínů (kap. 3.1) a časových údajů (kap. 3.3). Očekávala bych však v této části odkazy na klasické encyklopedie a slovníky. Zajímavé by bylo rovněž srovnání s dalšími překlady latinských historických děl, na němž by se mohlo lépe ukázat, do jaké míry je který (adaptační či konformní) způsob práce s termíny obvyklý.

Nedostatkem této bakalářské práce je příliš stručný závěr. V jeho třetím odstavci (ze čtyř) však alespoň ještě jednou vyzdvihuje pozitiva jednotlivých překladů, jejichž syntézu by si autor této práce přál v novém překladu Caesarových Zápisků o válce galské.

Zvláště vyzdvihují jazykovou a stylistickou stránku celé práce: Martin Pohl má velmi svěží, čtivý až hravý (viz např. zjevná archaizace textu o archaických rysech Burešova překladu na str. 20) styl a schopnost se vyjádřit velmi pregnantě a neotřele. Na několika místech ovšem sklouzává ke zbytečné ironickým až dehonestujícím vyjádřením (např. str. 29: „rozšiřuje potenciální cílovou skupinu čtenářů o žáky prvního stupně základních škol“), a občas používá fráze, jež v odborném textu působí nepatřičně (např. str. 26: „(nadbytečné vysvětlivce) dává vale“, str. 27: „vysvětlivka pozbyla pachutě“).

Po formální stránce je práce na vysoké úrovni a bez chyb a překlepů. K dokonalosti v tomto ohledu chybí jen drobnosti, jako jsou nekonzistentní zarovnání textu a psaní příjmení autorů v citacích (některá jsou v kapitálkách, některá jen velkými písmeny); ne zcela konzistentní je rovněž používání kurzívy, resp. uvozovek v názvech děl a pro latinské termíny a jejich české protějšky.

Náměty k diskusi

- Preferoval by autor revizi (doplnění, opravu) Kalivodova textu nebo zcela nový překlad?
- Využil autor možnosti se na okolnosti vzniku překladu Kalivoda 85 zeptat přímo autora?
- Ze zmínky o anglickém překladu *The Battle for Gaul* vysvítá, že se autor zajímal i o překlady anglické. Lze mezi nimi najít nějaký „ideální“ překlad, který je obsahově i stylisticky věrný Caesarově spisu?

Závěr

Bakalářská práce Martina Pohla splňuje veškeré formální i intelektuální nároky na bakalářskou práci. Proto ji doporučuji k obhajobě a předběžně navrhuji klasifikaci výborně.

30. srpna 2019

Martina Vaníková